

MTA-ELTE IDEGEN NYELVEK OKTATÁSA KUTATÓCSOPORT

Kutatócsoport-vezető: Wein Csizér Kata

Munkánkat kutatásunk elméleti megalapozásával kezdtük, hogy a későbbi adatgyűjtések konstruktum érvényességét biztosítsuk. Legfontosabb eredményünk szerint a lingua franca érzékeny nyelvpedagógia kialakítása különösen fontos a magyar közoktatásban, ahol az anyanyelvű beszélők száma erősen korlátozott. Érvelésünk szerint a problémamegoldó nyelvtanulás során a diákok nyelvhasználóként szerepelnek az osztályteremben, amely hatékonyan támogatja a nyelvtanulás folyamatát.

Kutatásunk kutatómódszertani megalapozásához elkészítettük kutatási területünkön az egyéni különbségek kvalitatív vizsgálatának meta-elemzését. Legfontosabb eredményünk, hogy sikerült bizonyítani, hogy bár a kvalitatív kutatások térnyerése egyre erősebb kutatási területünkön, ezt nem kíséri módszertani rigorózusság, amit a mi kutatásunk meg fog valósítani.

Az elmélet és módszertan összekapcsolása eredményeképpen négy témát kutattunk részletesebben az első évben:

- Az angoltanulással kapcsolatos egyéni különbségek vizsgálata során kvalitatív módszerekkel térképeztük fel nyelvtanulók osztálytermi flow élményeit, hogy megismerjünk pozitív osztálytermi folyamatokat.
- Az osztálytermi angolórákon gyűjtött adatok alapján készült elemzések ráirányították figyelmünket az írással kapcsolatosan az önértékelés fejlesztésének a fontosságára a közoktatásban is. A nyelvi produktumok vizsgálata, melyekből a nyelvhasználat mellett a nyelvtanulásra is következtethetünk amennyiben longitudinális adatokat gyűjtünk, szintén kutatásunk tárgyát képezték.
- Vizsgáltuk a nyelvtanulási stratégiák szerepét az angolórán és megállapítottuk, hogy nagyrészt a hibák javítására és a nyelvtani formákra koncentrálnak a nyelvtanulók, ami nem biztos, hogy a problémamegoldó nyelvhasználat során a legsikeresebb stratégiák lehetnek. Ezenkívül vizsgáltuk különféle iskolákban néhány egyéni változó hosszanti alakulását is, és felhívtuk a figyelmet, hogy a dinamikus változó jellemzők kihívásokat jelenthetnek a közoktatásban dolgozó tanároknak.
- A nyelvtanulás folyamatának magyarországi vizsgálata nem lehet teljes a tanárképzéssel kapcsolatos témák feltérképezése nélkül. Eredményeink alapján látszik, hogy a tanárképzés folyamata és tartalma gyakran demotiválja a leendő tanárokat, aminek az eredménye, hogy nagy a lemorzsolódás a képzés során és utána is.

Elméleti és módszertani eredményeink alapján új adatgyűjtő eszközt fejlesztettünk és azzal adatokat gyűjtöttünk:

- Többlépcsős minőségbiztosítási eljárás során készítettük el a problémamegoldó nyelvtanuláshoz kapcsolódó fókuszcsoporthoz interjútervet.
- Az interjútervvel 4 darab fókuszcsoporthoz interjút bonyolítottunk le, amelyben összesen 12 fő angoltanár vett részt.

- Legfontosabb kirajzolódó eredményeink közé tartozik, hogy a kutatásban részt vevő tanárok a probléma fókuszú tanulást tágabb értelemben használják, mint a fogalom szakirodalmi definíciója és a téma kutatói, mivel a diákok problémáit tágabban, a szociális/társas problémákat is ideértve értelmezik.

Kutatásunk második évében folytattuk az adatgyűjtő és elemző munkánkat.

- A fókuszcsoporthoz interjútervet átdolgoztuk némettanárok számára is, majd 3 darab fókuszcsoporthoz interjút bonyolítottunk le, amelyben összesen 10 fő némettanár vett részt.
- A második fókuszcsoporthoz interjúkutatásunk legfontosabb eredménye, hogy a probléma fókuszú nyelvtanítás során 4 nagyobb téma köré csoportosíthatók a tanárok gondolatai. Beszéltek a németnyelv szintjén megjelenő nehézségekről, az egyéni különbségekkel kapcsolatos nehézségekről, az osztálytermi tanulással kapcsolatos nehézségekről és az osztálytermen kívüli nyelvhasználattal kapcsolatos nehézségekről.
- Az osztálytermen kívüli nyelvhasználattal kapcsolatosan további kutatásokat végeztünk és vizsgáltuk a közoktatásban tanító tanárok véleményét az osztálytermen kívüli angolnyelvtanulásról. A problémafókuszú megközelítés kapcsán a tanárok hangsúlyozták, hogy az osztálytermen kívüli nyelvtanulást hogyan kell az osztálytermi munkába becsatornázni, az eredményeit integrálni az iskolai munkába. Az egyéni különbségek további kutatására nemzetközi tanulmányúton résztvevő tanulókat vizsgáltunk és megállapítottuk, hogy a motiváció, a nyelvtanulási stratégia és a nyelvi magabiztosság játszik központi szerepet a tanulmányutakon való sikeres részvételben.
- A magyar közoktatásban tanuló diákok véleményeinek feltárására egy kérdőívet fejlesztettünk ki, amelyben többek között mértük a probléma fókuszú nyelvtanuláshoz való hozzáállásukat és az angol mint lingua franca státuszának megítélését. Eredményeink alapján (N = 258) egyetlen olyan budapesti gimnáziumot találtunk, ahol megbízhatóan tudtuk mérni a diákok hozzáállását a probléma fókuszú nyelvtanuláshoz, és a vizsgált iskolák mindegyikében több-kevesebb problémát jelentett az angol nyelvhez való hozzáférés értelmezése, míg a nyelvi és nyelvtani problémák értelmezésében egységes kép rajzolódott ki.

Lezárva: 2023. szeptember 30.

Anna Kappel